

НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ - ПЛЕВЕН

УТВЪРЖДАВАМ: ....

ИВАН ВЪЛКОВ

Директор на Начално училище

„Отец Паисий“ – гр. Плевен

ГОДИШЕН ПЛАН

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕХАНИЗМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО
В ИНСТИТУЦИИТЕ В СИСТЕМАТА НА
ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ**

за учебната 2022/2023 г.

Планът е приет на заседание на ПС с Протокол № 13/09.09.2022 и утвърден

със заповед № 80-12-425/09.09.2022 на директора на училището

Цел:

Формиране и утвърждаване на общоучилищна култура на ненасилие и позитивна учебна среда в НУ „Отец Паисий“ – Плевен чрез изграждане на ценности, правила и процедури, предотвратяващи насилието и тормоза в училище.

II. Задачи:

1. Извършване на „оценка на ситуацията“ и планиране
2. Разработване и въвеждане на дейности по превенция на насилието и тормоза и насилието в училището
3. Разработване и прилагане на дейности за интервенция на насилието и тормоза в училището

Председател: Албена Атанасова – Педагогически съветник

Членове:

1. Ренета Стефанова – логопед
2. Ралица Цанкова-Илиева – родител
3. Самуил Илиев – ученик III в клас

ДЕЙНОСТИ ПО ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА И ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШЕН ПЛАН:

1. Извършване на „Оценка на ситуацията“ в началото на учебната година с анкетно проучване и анализ на резултатите от Координационния съвет.

Срок: 15.10.2021 г.

Отг.: Председател на координационен съвет,
класни ръководители

2. Изготвяне на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от „оценката на ситуацията“ и спецификата на образователната институция за превенция и интервенция на насилието и тормоза в училището.

Срок: 15.10.2022 г.

Отг.: Председател на координационен съвет,
класни ръководители

ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ:

На ниво училище:

1. Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза

1.1. Запознаване на персонала на училището

Срок: м. октомври 2022 г.

Отг.: Директор на училището

1.2. Запознаване на родителите на тематични родителски срещи

Срок: м. октомври 2022 г.

Отг.: класни ръководители

2. Съблюдаване спазването на Етичен кодекс на институцията.

Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.

Отг.: Педагогически и непедагогически персонал

3. Актуализиране, запознаване и спазване на правилата в Правилника за дейността на училището на ниво клас и на ниво институция.

Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.

Отг.: Педагогически и непедагогически персонал, ученици и родителска общност

3.1. Изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас с участието на учениците.

Срок: м. септември 2022 г.

Отг.: класни ръководители

3.2. Обобщаване на правилата на ниво училище.

Срок: м. октомври 2022 г.

Отг.: Председател

3.3. Внасяне на промени в Правилника за дейността на училището.

Срок: при необходимост

Отг.: Председател

4. Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз

Срок: м. октомври 2022 г.

Отг.: Директор

5. Повишаване квалификацията на педагогическия персонал за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в училището за превенция и справяне с насилието и тормоза.

Срок: ноември 2022 г.

Отг.: Директор

6. Създаване на информационна справка (приложение 1) към Плана за наличните ресурси в общността – съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училището.

Срок: м. октомври 2022 г.

Отг.: Председател

7. Участие на децата в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция – Ден на розовата фланелка, Ден на усмивката, Ден на думата „Благодаря!“, Ден на доброто и др.

Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.

Отг.: Председател, класни ръководители

На ниво клас:

1. Създаване на правила за поведение на класа – съвместно от учениците и класния ръководител.

Срок: м. септември 2022 г.

Отг.: Класен ръководител

2. Правилата се оформят по разбираем за децата начин и се поставят на видно място в класа.

Срок: м. септември 2022 г.

Отг.: класен ръководител

3. Обучителни дейности и работа с класовете, в които водеща роля има учителят, на тема:

3.1. Правата на децата и отговорностите, които те създават по отношение на околните

3.2. Ценностите – какво са, какви могат да бъдат, как се проявяват в поведението, как се прилагат в ежедневието?

3.3. Какво представляват насилието и тормозът, разпознаваме ли ги, как можем и на кого да съобщаваме за случаи на насилие и тормоз?

3.4. Какви са преживяванията на извършителя, последователите, потърпевшия и наблюдателите?

3.5. Как се чувстваме, когато видим прояви на насилие и тормоз и какво правим? Какво можем да направим?

Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.
Отг.: Класни ръководители

На ниво родители:

1. Честване на Празниците на Християнското семейство и Коледа – запознаване с народните традиции и непреходните ценности в живота на човека, възпитаващи толерантност между поколенията и предаването на житейски опит.

Срок: 21.11.2022 г. – 21.12.2022 г.
Отг.: Председател, класни ръководители

2. Провеждане на тематични „Дни на родителя“, в които родителите представят своите професии, хобита, интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота.

Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.
Отг.: Класни ръководители

ДЕЙНОСТИ ПО ИНТЕРВЕНЦИЯ:

На ниво училище:

Дейностите по интервенция на ниво институция задължително се включват в Годишния план за дейността на институцията и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година:

1. Актуализиране на процедури за действие при инциденти, работа по случай и насочване към услуги.

Срок: 25.09.2022 г.
Отг.: председател, класни ръководители

- 1.1. При тежък инцидент или при повторна ситуация на тормоз се изпълняват стъпките, описани в Процедура за реакция при прояви на тормоз (Приложение 3)

Срок: при необходимост
Отг.: председател

- 1.2. При насилие на дете срещу член на екипа на училището се изпълняват стъпките, описани в Процедура за действие при агресия на дете срещу възрастен (Приложение 4)

Срок: при необходимост

Отг.: председател

- 1.3. При насилие на възрастен (в това число член на персонала на училището, родител на детето или пък родител на друго дете или външен за общността възрастен) срещу дете се изпълняват стъпките, описани в процедура за действие при насилие върху дете (Приложение 5).

Срок: при необходимост

Отг.: председател

- 1.4. При решение на Координационния съвет за инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби, се изпълняват стъпките, описани в Процедура за инициране на работа по случай и насочване на случая към други служби (Приложение 6)

Срок: при необходимост

Отг.: председател

- 1.5. В случай на тормоз между децата или насилие над член на персонала от страна на дете, интервенция на ниво клас се реализира според възможностите, описани в Походи при интервенция след ситуация на тормоз на ниво клас (Приложение 7)

Срок: при необходимост

Отг.: председател

2. Водене на Дневник за случаи на насилие и тормоз за учебната 2022-2023 г. с описание на ситуацията (дата, клас, участници, вид насилие и ниво, предприети действия и мерки, подпис на служителя) – (Приложение 2)

Срок: Срок: 15.09.2022 г. – 15.06.2023 г.

Отг.: председател, класни ръководители

3. Изготвяне на годишен доклад от Координационния съвет и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда до училищното ръководство.

Срок: 20.06.2023 г.

Отг.: Председател, класни ръководители

На ниво клас:

1. Обсъждане между децата/учениците и учителя на класа с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието му върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.

Срок: при необходимост

Отг.: класни ръководители

2. Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогически съветник и включване на външни специалисти – организиране при необходимост на допълнителни занятия с класа с подкрепа на психолога/педагогическия съветник, като за целта той може да бъде външен независим, като трета страна.

Срок: при необходимост

Отг.: класни ръководители, педагогически съветник

3. Провеждане на тематични родителски срещи с класа

Срок: при необходимост

Отг.: класни ръководители, педагогически съветник

На ниво родители:

1. Информирание на родителите на участващите в ситуацията на насилие или тормоз ученици за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията.

Срок: при необходимост

Отг.: класни ръководители, педагогически съветник

2. В случай, че родителите отказват да съдействат или възпрепятстват действията на училището, учителят следва да се обърне към координационния съвет и случаят да се обсъди.

Срок: при необходимост

Отг.: класни ръководители, педагогически съветник

**Информационна справка
за наличните ресурси в общността - съществуващи услуги и програми за
превенция и противодействие на насилието и тормоза в училището**

№	Местонахождение	Телефон, e-mail	Услуга	Лице за контакт	Забележка
1	гр. Плевен, ул. „Белмекен“ №11	064/801 719 csrijdpn_pleven@abv.bg	Център за социална рехабилитация и интеграция	Диана Димитрова	Безплатна
2	гр. Плевен, ул. „Даскал Димо“ №7	064/80 13 03 csridupleven@abv.bg	Център за социална рехабилитация и интеграция	Габриела Аспарухова	Безплатна
3	гр. Плевен, ул. „Цар Самуил“ №55	064/82 10 92 fania_e@abv.bg	Дневен център за деца/младежи с увреждания	Фаня Николова	Безплатна
4	гр. Плевен, ул. „Г. Бенковски“ №61	064/82 41 56 center_op_pleven@abv.bg	Център за обществена подкрепа	Албена Димитрова	Безплатна
4	Гр. Плевен ул. „Панега“ 28 А ет.2	0879538112 SKCPleven@yahoo.com	Център за психологическо консултиране и подкрепа	Димитър Грънчаров	Платена

Дневник със случаи

Дата	Клас	Участници	Вид тормоз	Ниво	Какво е предприето	Подпис на служителя

Указания за водене на дневник със случаи:

1. В Дневника със случаи се вписват само ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво на тормоз, съгласно Приложение 1 на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.
2. В Дневника вписването се прави от учителя, който е станал свидетел на случката или от класния ръководител, ако няма възрастен свидетел.
3. Задължително се правят вписвания във всяка една колона.
4. Анализ на вписаните ситуации се прави от Координационния съвет. На база на анализа Координационния съвет дава становище и насочва детето към допълнителна подкрепа за дете в риск.
5. Дневникът се съхранява от посочения в заповед на директора учител. Достъп до него имат: директора на училището; членовете на Координационния съвет; педагозите при вписване на случаи; експерти от РУО, МОН и ДАЗД при проверка.

Процедура за реакция при прояви на тормоз

1. Стартиране на процедурата: при наблюдавана ситуация на тормоз или при съобщена ситуация на тормоз.

- 1.1. При наблюдавана ситуация на тормоз незабавно се прекратява ситуацията. В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно. Когато има опасност за живота на детето, може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.

Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло насилието/тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата-свидетели на насилието, към средата, а не към активните участници и потърпевшите в ситуацията на насилие;

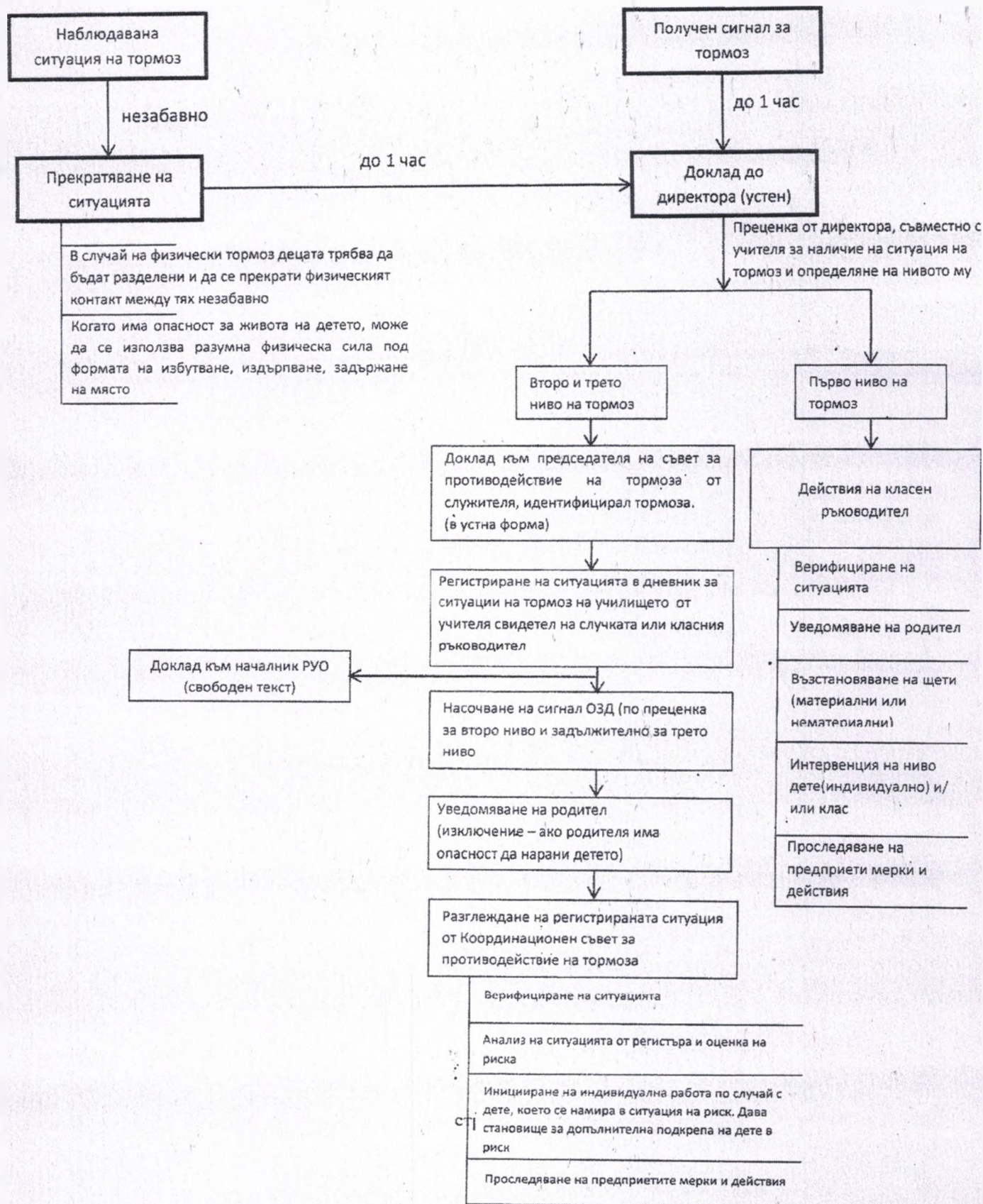
Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.

До 1 час се уведомява директора на училището.

- 1.2. При съобщена ситуация на тормоз до 1 час от научаването следва устно да се уведоми директора на училището.
2. Директорът на училището, заедно с докладващия учител правят преценка на ситуацията и решават дали има тормоз и от кое ниво е.
3. При първо ниво на тормоз класния ръководител предприема педагогически мерки за интервенция.
  - На първо място се уведомяват родителите на участващите в ситуацията деца;
  - Използва се подхода „Възстановяване на щетата“ в следните стъпки:

- ✓ като първа стъпка учителят изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;
  - ✓ ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят разговаря с детето, а детето само предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и детето, което е потърпевш от насилието. Този процес се медира от ангажирания в случая учител;
  - ✓ след изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Учителят може да потърси съдействие и от другите учители, които също да наблюдават поведението на децата и да реагират своевременно.
  - ✓ при преценка може да бъде насочено към услуги в общността
- Приема се педагогическа интервенция на ниво клас
  - Проследява се ефекта от предприетите мерки и действия
4. При второ и трето ниво на тормоз се докладва случилото се на председателя на координационния съвет за противодействие на насилието и тормоза в училището и се правят следните стъпки:
- Ситуацията се вписва в Дневник на случаи от учителя, който е бил свидетел или от класния ръководител;
  - Подготвя се доклад до РУО (в свободен текст) и до Дирекция „Социално подпомагане“, Отдел „Закрила на детето“ (също в свободен текст) като докладването в ОЗД е задължително за трето ниво на тормоз и по преценка за второ.
  - Уведомяват се родителите на децата, участвали в ситуацията (изключение се прави, ако има опасност родителя да нарани детето си, но този факт изрично се описва в доклада до ОЗД).
  - До три работни дни ситуацията се разглежда от Координационния съвет за противодействие на тормоза, който прави анализ на ситуацията и оценка на риска и при нужда инициира работа по случай (Приложение б)

БЛОК СХЕМА ЗА РЕАКЦИЯ ПРИ ПРОЯВИ НА ТОРМОЗ

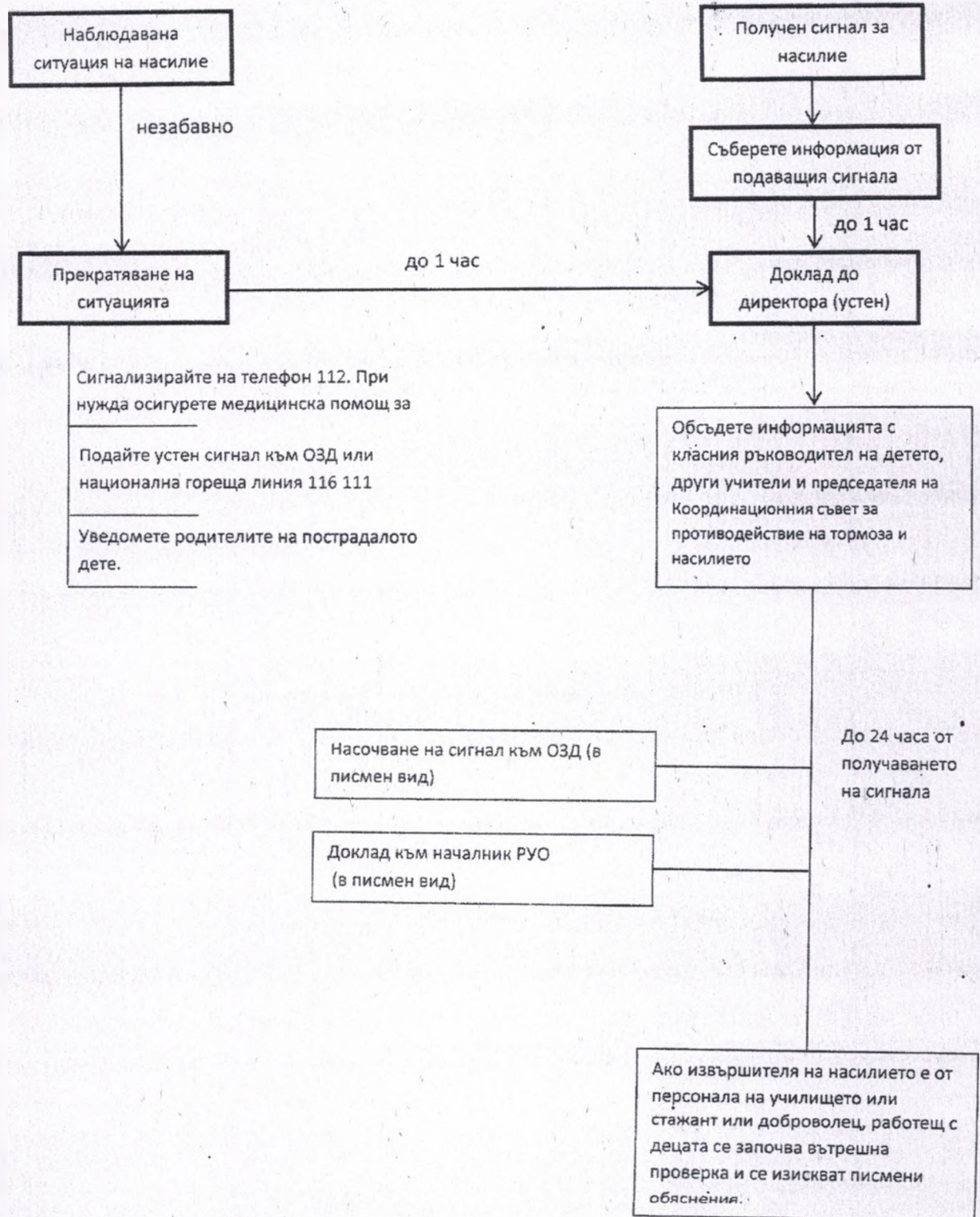
Процедура за действие при агресия на дете срещу възрастен

1. Незабавно прекратяване на действието от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие.
2. Оказване на помощ, в случай че има пострадал/пострадали.
3. Отделяне на детето с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция.
  - 3.1. Ако училището не разполага с подготвен специалист – психолог, за осъществяване на психологическо консултиране/кризисна интервенция се търсят външни ресурси
4. Уведомяват се родителите на детето.
5. За целите на изясняване на ситуацията и причините довели до нея е препоръчително разговорът с детето да не е непосредствено след събитието. Разговорът задължително се провежда от психолог. Психологът дава становище след оценката на проблема и поведението на детето за целите на вземането на решение за последствията от педагогическия съвет.
6. Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

Процедура за действие при насилие върху дете

1. Стартиране на процедурата: при наблюдавана или докладвана ситуация на насилие от страна на възрастен върху дете. Тази процедура се стартира независимо дали възрастния е родител или близък на детето, член на педагогическия или непедagogическия персонал на училището, гост на училището, стажант или доброволец, който работи с децата, работник, който изпълнява временни дейности в училището или случаен възрастен.
2. При наблюдавана ситуация на насилие, тя следва да бъде прекратена незабавно. За целта подайте сигнал към спешен телефон 112. При нужда осигурете медицинска помощ на пострадалото дете до пристигането на спешните екипи.
3. Подайте сигнал за случилото се към ОЗД – Плевен или към Национална гореща телефонна линия 116 111.
4. Уведомете родителите на пострадалото дете. (Ако родителя е насилника, тази стъпка не е задължителна).
5. При докладвана ситуация на насилие, съберете максимално възможната информация от докладващия.
6. До 1 час от събитието, свързано с насилието или научаването за насилие, докладвайте до директора на училището.
7. Обсъдете събраната информация с класния ръководител на детето, други учители и председателя на Координационния съвет за противодействие на тормоза и насилието.
8. До 24 часа от събитието, свързано с насилието или научаването за насилие следва да се подготвят писмени сигнали до ОЗД-Плевен и писмен доклад до Началник на РУО-Плевен.
9. Ако извършителя на насилието е от персонала на училището или стажант или доброволец, работещ с децата се започва вътрешна проверка и се изискват писмени обяснения.

БЛОК-СХЕМА
за реагиране за насилие/съмнение за насилие над дете

Процедура за инициране на работа по случай и насочване на случая към други служби

Стартиране на процедурата: при вписана ситуация на тормоз от второ или трето ниво.

1. Верифициране на ситуацията – нужно е да се разбере не толкова какво се е случило (като факти), а как са се чувствали участниците в нея. Емоционалното състояние дава обяснението на това, което се е случило.
2. Анализ на ситуацията и оценка на риска – нужно е да се прецени дали съществува вероятност едно и също дете да изпадне в една и съща ситуация, в същата или в разменена роля, напр. дали детето, което е проявило агресия в една ситуация, ще прояви същата агресия в друга или пък ще бъде жертва на агресия. Прави се преценка и на това колко голяма е тази вероятност.
3. При рискови фактори, които са извън възможностите за въздействие от страна на училището може да се вземе решение за насочване на дете в риск към допълнителна подкрепа и се уведомява ОЗД-Плевен за дете в риск.
4. При рискови фактори, които могат да се управляват от училището, в сътрудничество с родителите, но и необходимост от услуги, които училището не може да предложи, родителите се насочват към подходящи услуги в общността, описани в приложение 1.

Подходи при интервенция на ниво клас след ситуация на тормоз

- Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.
- Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогически съветник и включване на външни специалисти.
- Може да се организират допълнителни занятия с целия клас с подкрепата на психолога или педагогическия съветник. За целта би могъл да се покани и външен за училището специалист.
- Използване на посредник при разрешаване на конфликта.
- Провеждане на тематична родителска среща.